

Sändlista
Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.arm@regeringskansliet.se

Ert tjänsteställe, handläggare
Johanna Johnsson

Ert datum
2024-03-04

Er beteckning
A2023/01565

Vårt tjänsteställe, handläggare
Marika Ericson

Försvvarshögskolans yttrande över betänkandet Arbetsrätten under krig och krigsfara (SOU 2023:79)

Försvvarshögskolan välkomnar förslagen och de överväganden som görs i betänkandet SOU 2023:79. Försvvarshögskolan har nedan valt ut några områden där vi lämnar kommentarer eller synpunkter på utredningens innehåll och förslag.

Beredskapsavtal och totalförsvvarsmyndigheter

Försvvarshögskolan noterar att man i betänkandet anger två olika utgångspunkter rörande hur myndigheter och arbetsgivare ska samarbeta rörande beredskapsavtal. I betänkandet (s. 118) konstateras det att myndigheter kommer att överlägga med arbetsgivare om de olika behov som totalförsvvaret kan tänkas ha i samband med förhållanden som kan föranleda höjd beredskap. Senare (s. 139) förutsätts det däremot att arbetsmarknadens parter under totalförsvvarsplaneringen kommit överens om de åtgärder som behövs inom respektive avtalsområde gällande beredskapsavtal. För att undvika otydlighet bedömer Försvvarshögskolan att det i det fortsatta arbetet vore önskvärt med ett förtydligande om vilken process som ska användas.

Införandet av en uttrycklig uppgift att kontinuerligt analysera behovet av åtgärder

Försvvarshögskolan konstaterar att totalförsvvarsmyndigheternas tillämpning av lagen (1982:1004) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer och m.fl. att delta i totalförsvvarsplaneringen (överläggningskyldighetslagen) tillmäts stor betydelse för att ändamålsenliga beredskapsavtal ska kunna slutas. Av den anledningen är det också av stor vikt att totalförsvvarsmyndigheterna kontinuerligt analyserar behoven av åtgärder enligt lagens bestämmelser. Försvvarshögskolan noterar att lagen

ger totalförsvarsmyndigheterna flera möjligheter men att det inte finns något uttryckligt krav på myndigheterna att analysera behovet av åtgärder.

I det här avseendet kan också konstateras att myndigheter under regeringen ska identifiera samhällsviktig verksamhet inom myndighetens ansvarsområde.¹ Det är dock inte självklart att begreppet samhällsviktig verksamhet är att jämställa med "verksamhet som är av särskild vikt för totalförsvaret"², eller det nyligen myntade begreppet "samhällsviktig verksamhet som är nödvändig för totalförsvaret" eller "totalförsvarsviktig verksamhet".³ Försvarshögskolan anser därmed inte att den identifieringsuppgift som finns reglerad i 7 § förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap täcker in de behov som krävs för att bedöma var det bör finnas beredskapsavtal som utgår från totalförsvarets behov.

Försvarshögskolan anser därmed, till skillnad från betänkandet, att det bör införas en uttrycklig uppgift för totalförsvarsmyndigheterna att kontinuerligt analysera behoven av åtgärder enligt överläggningsskyldighetslagen. Detta eftersom betänkandet fäster stor vikt vid dessa åtgärder som en förutsättning för att arbetsmarknadens parter ska ges goda förutsättningar att ta sitt ansvar i planeringen och få ändamålsenliga beredskapsavtal på plats. En uttrycklig bestämmelse bedöms öka uppgiftens prioritet hos berörda myndigheter.

Försvarshögskolan noterar att regeringen i lagens proposition skrev att totalförsvarsmyndigheterna bör samordna sin verksamhet så att dubbelarbete undviks på ömse sidor.⁴ Om regeringen skulle välja att ge totalförsvarsmyndigheterna en uttrycklig analysuppgift enligt ovanstående kan det därför övervägas om samordningen av denna verksamhet kan nyttja de befintliga beredskapssektorerna i någon mån. De allra flesta totalförsvarsmyndigheter är även beredskapsmyndigheter och ingår därmed i någon av de tio beredskapssektorerna. Samtliga sektorsansvariga myndigheter utgör också totalförsvarsmyndigheter.⁵

I syfte att minska risken för dubbelarbete och inte belasta arbetsgivare, arbetsgivarorganisationer och arbetstagarorganisationer mer än nödvändigt anser Försvarshögskolan därmed att det bör övervägas om samordning av verksamhet som ansluter till behoven av åtgärder enligt överläggningsskyldighetslagen bör bedrivas inom ramen för samarbetet i beredskapssektorerna. En sådan lösning skulle inte heller förhindra samordning med de totalförsvarsmyndigheter som inte ingår i någon beredskapssektor, t.ex. Försvarsmakten, Fortifikationsverket och Försvarets materielverk.

---

¹ 7 § förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

² Jfr 6 kap. 1 § lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

³ Jfr Regleringsbrev för budgetåret 2023 avseende Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Ju2022/03703 (delvis) och Myndigheten för samhällsskydd och beredskap (2023) Vägledning för att identifiera samhällsviktig verksamhet, Publikationsnummer: MSB2275 – november 2023 ISBN: 978-91-7927-452-8.

⁴ Prop. 1981/82:179 s. 11.

⁵ Jfr bilaga 2 förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap och 1 § förordningen (1982:1005) om skyldighet för näringsidkare, arbetsmarknadsorganisationer m.fl. att delta i totalförsvarsplaneringen.

Begreppet "totalförsvarsmyndighet"

Försvarshögskolan vill i sammanhanget även kommentera begreppet "totalförsvarsmyndighet" som utgör ett centralt begrepp i den s.k. överläggningskyldighetslagen. Försvarshögskolan anser att begreppet kan ses som missvisande då det antyder att det enbart är de myndigheter som genom tillhörande förordning (1982:1005) utsetts till s.k. totalförsvarsmyndigheter som har totalförsvarsuppgifter eller bedriver verksamhet av betydelse för totalförsvaret. Istället kan konstateras att i princip samtliga statliga myndigheter under regeringen i sin verksamhet ska beakta totalförsvarets krav. I detta ingår att planera för att myndigheten vid höjd beredskap ska fortsätta sin verksamhet så långt det är möjligt med hänsyn till tillgången på personal och förhållandena i övrigt. Vid sidan av det allmänna ansvaret har dessutom de 61⁶ beredskapsmyndigheterna ett utökat ansvar inom totalförsvaret och ska bl.a. ha god förmåga att motstå hot och risker, förebygga sårbarheter, hantera fredstida krissituationer och genomföra sina uppgifter vid höjd beredskap.⁷

Begreppet totalförsvarsmyndighet förekommer relativt sparsamt i övrig gällande rätt och då enbart i förordning samt utan tydlighet om det avser totalförsvarsmyndighet enligt överläggningskyldighetslagens mening. Detta leder till otydligheter och inom ramen för överläggningskyldighetslagen kan förslagsvis begreppet istället bytas ut mot "de myndigheter regeringen bestämmer".

9.2.5 Uppsägningstider bör inte förkortas

Betänkandet

I betänkandet (s. 214) menar utredaren att arbetstagares rätt till uppsägningstid enligt anställningslagen inte behöver förkortas i den arbetsrättsliga beredskapslagen för att tillgodose totalförsvarets behov under krig, krigsfara och extraordinära förhållanden. I argumentationen menar utredaren dock att en eventuellt förkortad uppsägningstid i och för sig inte behöver vara negativt. Detta eftersom att uppsagda arbetstagare som skriver in sig hos Arbetsförmedlingen kommer att kunna hänvisas till andra verksamheter som har behov av personal enligt lagen (1994:2077) om arbetsförmedlingstvång. I slutändan bedömer dock utredaren att en förkortad uppsägningstid inte är motiverat.

Försvarshögskolan vill i sammanhanget uppmärksamma att lagen (1994:2077) om arbetsförmedlingstvång har sedan den trädde i kraft för snart 30 år sedan aldrig varit föremål för revideringar och att regeringen aldrig utsett vilken myndighet som jämte regeringen som ska ha befogenheter att meddela föreskrifter enligt lagens bestämmelser. Försvarshögskolan noterar vidare att Arbetsförmedlingen uppgett (bilaga 2, s. 466) att lagen bör ses över. Försvarshögskolan vill betona vikten av att ansvar och mandat i största möjliga utsträckning är tydliggjorda i totalförsvarsplaneringen. Detta i syfte att skapa förutsättningar för en administrativ beredskap hos berörda myndigheter för att kunna tillämpa beredskapslagstiftningens

---

⁶ Samtliga länsstyrelser inräknade.

⁷ 10 och 20 §§ förordningen (2022:524) om statliga myndigheters beredskap.

bestämmelser om dessa skulle aktualiseras vid höjd beredskap. Då lagen i fråga rör arbetsförmedling är det rimligt att anta att det är Arbetsförmedlingen som utgör lämplig myndighet i detta fall. Arbetsförmedlingen har dock inte tilldelats något formellt ansvar genom tillhörande föreskrifter i förordning varför det inte kan förutsättas att myndigheten vidtar beredskapsförberedelser för att kunna tillämpa ovan nämnda lag.⁸ Ett förtydligande i förordningen där regeringen utser den myndighet som ska bemyndigas att meddela föreskrifter enligt lagen vore därmed önskvärt.

I förhållande till ovanstående resonemang i betänkandet anser Försvarshögskolan även att det är relevant att uppmärksamma delar av den allmänna tjänsteplikten. Om en arbetstagare har sagts upp och uppsägningstiden gått ut är denne i egenskap av totalförsvarspliktig mer tillgänglig för att anvisas arbete av den myndighet som regeringen bestämmer (i dagsläget Arbetsförmedlingen⁹). En förkortad uppsägningstid skulle således kunna öka tillgängligheten på arbetskraft som kan anvisas till andra verksamheter som är av särskild vikt för totalförsvaret, när regeringen föreskrivit om allmän tjänsteplikt vid höjd beredskap.¹⁰

Beslut

Beslut i detta ärende har fattats av Försvarshögskolans rektor Robert Egnell, efter slutföredragning av Marika Ericson. I ärendets handläggning har även Camilla Sävmarker medverkat.

Robert Egnell
Rektor

Marika Ericson
Prefekt IOF

Handlingen undertecknas elektroniskt.

---

⁸ I lagens proposition betonades det att det får ankomma på regeringen att utfärda verkställighetsföreskrifter till lagen. Däribland vilken/vilka myndigheter som bemyndigas den föreskriftsrätt som avsågs. När lagen tillkom förefall avsikten vara att Arbetsmarknadsstyrelsen och länsarbetsnämnderna (myndigheternas uppgifter övertogs av den då nybildade Arbetsförmedlingen 2008) skulle få sådana bemyndiganden. Se prop. 1994/95:6 s. 209.

⁹ 6 kap. 2 § 1 förordningen (1995:238) om totalförsvarsplikt.

¹⁰ 6 kap. 1-2 §§ lagen (1994:1809) om totalförsvarsplikt.

BESLUT

5 (5)

Datum
2024-05-31

FHS beteckning
Ö152/2024

Sändlista externt:

Arbetsmarknadsdepartementet
a.remissvar@regeringskansliet.se
a.arm@regeringskansliet.se

Sändlista internt:

SI
FS
IKV
MH
ILL
HF/HR
Registrator@Forsvarshogskolan.se

Elektroniska underskrifter

Det här dokumentet har skrivits under elektroniskt av en eller flera personer

Alla elektroniska underskrifter listas i signaturpanelen. De tio första underskrifterna listas även på den här sidan.

Detta dokument med sina elektroniska underskrifter gäller som självständig handling och uppfyller krav på avancerade elektroniska underskrifter enligt eIDAS.

Varje underskrift kan valideras med en PDF-läsare med stöd för signaturvalidering eller med SignPorts valideringstjänst. Andra valideringstjänster kan användas förutsatt att dessa uppfyller de tekniska kraven enligt internationella standarder.

Om dokumentet skrivs ut på papper, eller om dokumentet 'skrivs ut' till ett nytt PDF-dokument, följer de elektroniska underskrifterna inte med. Endast det elektroniskt underskrivna originaldokumentet går att validera.

* Värderna markerade med en asterisk har validerats mot beviset från den legitimeringstjänst som användes för underskriften.

Underskrift 1

Namn: Marika Ericson
Identifieringsmetod: Mobilt BankID
Organisation: Swedish Defence University
Befattning: Prefekt Institutionen för operativ juridik och folkrätt
Datum och tid: 2024-05-31 13:50:43 GMT+02:00
Transaktions-ID: aff76a0b2538458e95d6eae1a3640a8b

Underskrift 2

Namn: ROBERT EGNELL
Identifieringsmetod: Mobilt BankID
Datum och tid: 2024-05-31 16:13:58 GMT+02:00
Transaktions-ID: fe18694c007c47dc99fd73e6d89125e3